

REGÉLŐ.

PESTEN csötörtökön augustus 28^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben, képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Találkozások. *(Folytatás.)*

Vértesi csárda. Május. Különösen szövi a' történet, földi létünk bekötött szemű királynéja, éltünknek viszonzottságát, 's jelesen találkozásinkat. Az ember megszereti a' csak egyszer látott báj-alakot is; keresi azt mindenütt, színházban, séta-helyeken, társaságokban, hangversenyeken; de szive forró fohászai hijába szállongnak a' szélbe. Az ember szivesen kerülné alkalmatlan, folyvást zsémbes creditorát; de nincs utszaszeglet, hol vele össze ne akadjon: kerülné szabóját, kinek öt évi munka-díjjal adós; de éppen midőn ki nem fizetett új ruhájában páváskodik, napjában tizszer is bele botlik; — 's így a' többi.

Piritó kalandom után nem volt kedvem P*ban maradni, 's ma korán reggel elindultam. Rosz kedvem volt, mint a' leánykának, ha hiúságát sértik. Beestveledett; de nekem éjjel tetszett utazni. Vén kocsisom eleget mondogatta, hogy „nem jó madár, melly éjszakán jár“ — de ő kénytelen volt engedni parancsomnak. — A' Vértes közepén hajtottunk, 's a' hold varázs-sugarain, mellyek az egész természetet ezüst ligetté változtatták, édes álmakba ringatá magát képzeletem, midőn egyszerre igen setét lett, zivataros felhők boríták-el az eget, a' holdnak nyájas képe letűnt, 's a' szélvész nem kevesebbé kezdett fütölni megettem, mintha valamelly ellenséges tündér kergetett volna. Ha nem akarám fáradt lovaimat kidülve látni, magam pedig esőtől veretve, széltől öleltenve kihuzni az éjt, kénytelen valék egy szennyes csárdába térni, mellynek pislogó mécs-világa gyengén süttö-k i a' vad környékbe, mint haldokló remény.

„Csárdás! van-e szoba?“ — kérdém.

„Egyetlen egy— felel a' csárdás—de az is el van foglalva. Egy ur, kit a' fergeteg az imént szállásra ide kergetett, feleségével nyugszik ben; ezen kívül házam népe is ott tanysz. Azonban hiszem, hogy az urnak még lesz ben helye.“

Ő elment számomra világot gyujtani, én pedig átfázott testtel száraz szoba után vágyakozva, csendesen benyitottam az ajtót, 's beljebb lépdestem a' setét barlangban. Menyit csak lehetett, vigyáztam, hogy zörgéssel fel ne ébreszsem a' már alvókat; de mit tehetek én róla, hogy egy földön fekvő testben megbotlottam, 's hogy köpönyegem leesett vállaimról. Éppen oda volt fordítva igyekezetem, hogy azt újra felemeljem, 's csakugyan meg is találván a' földön, hatalmasan cibáltam magam felé, midőn a' csárdás belépett. — Eggek! milly nagy volt ijedésem! — Mordfy kapitányt látám a' földön feküdni, 's mellette szép hölgyét, kik ágy nem léteben ön uti ágyaikon a' szoba padlóján edesen szunnyadoztak, de most a' lármára felriadtak. — Hogy ijedésem balra ne magyarázd, képzeld elevenen gyanús, veszélyes állásomat. — Köpönyegem Mordfyur hölgyére esett, 's ennek uti köpönyege, mellyel dunna hiányában takaródzott, a' setétben összegyürve jutott kezembe. Elöttem látom a' fél ébredt, 's fél álomban levő angyalt, ki nem tudja, mi történik körülötte. Elöttem fektéből felpattanva, fenyegető helyzetben, a' dühösség azon kinyomásával, millyet csak féltékenység adhat, egy komor magos, barna alak. — Ő látta kezemben felesége köpönyegét. Othello féltése gyultfel már tegnap gyanúra ingerelt keblében, 's tigrisként ragadta-meg mellemet, az alig pihegőt. „Poklok ördöge! hát te mindig sarkamban vagy, hogy nyugalمامat háborgasd?“ — kiálta dörögve.

Ah! soha szerencsétlenebb csere a' hold alatt nem eshetett! Eleget mentettem ugyan magamat, hogy az egész dolog történetesen 's ártatlanul szövetkezett, de ő hévvel ragadta elő bársonyos köpönyegemet, 's olly szabást tett rajta kardjával, millyet soha Gunkl a' szabók királya. — Azután mint szemei 's mozdulati elevenen jóslották, engem akart a' köpönyeg sorsára juttatni, 's a' csárdás bizonygató tétele és elbeszélése csak félig meddig nyugtathatá-meg.

Mig ben a' féltékeny férj fergetegként dult, az alatt kinn a' fergeteg lecsillapodott, 's az ég haragja elmúlt. — „Azon óra lesz önnek halálos órája, midőn harmadszor utam-

ba akad; — őrizkedjék, 's emlékezzék Mordfy kapitányra!⁶⁶ Ezzel karon fogta hölgyét, hintájába ült 's elhajtattott. — En meg — a' levél négy falai közt legyen mondva — reszkettem, mint nyárlevél, 's hiszem ugyan, hogy elalhatom ennyi fáradság, 's veszély után, de csupa kardról 's pisztolyról fogok álmodni. Ah édes barátom! szép ugyan a' szép halál, p. o. az imádottnak lábainál egy forró sohajtásba kilehelni életünket, de csak még is szebb élni! — Őrizzen éltém nemtője, nehogy harmadszor is ezen ármánynak körébe vezessenek a' sorsnénikék. — Holnap Pestre indulok, onnét várd-el uj leveletem. Isten veled!

P e s t e n má j u s 5-én reggel. Pesten vagyok barátom! hazánk szívében, az ifiú Pestben. Nagy város, sok ház egy soron, egy rakáson, 's én sok kalandra számolok. Ah bár lennének edesebbek, mint az eddigiek! Félelmimet már kialudtam; bátor 's tüzről pattant hős vagyok, mint Don Quixotte. — A' napok igen forrók, szobámban kell tartzkodnom. Bár csak szép vis-à-vist rendelt volna számomra a' történet.

T i z ó r a k o r. Ó öröm! — a' szerelem nyájas istene meghallgatta forró kérésemet. Az imént kinézek ablakomból, 's epedve jártatom szemeimet a' szemközt eső ablakokon. Ah! ha egy kedvesen mozgó kezeckét, egy barna fürtű fejecskét, egy pár tündöklő szemcsillagot megpillanthatnék! — Azonban hallék a' szobában kanárikat énekelni, 's reményem éledezni kezdett. Az ablakból egy kövér csinos mopsz nézett-ki, 's komoly ábrázattal pislogott felém. Mellé csak hamar czirmos czicza gugorodott, 's pajkosan enyelgett amannak veres nyakkötőjével. Ezek jó jelek, gondolám; — itt nem lakik tudós könyvféreg, sem egy magános élteunt agglegény. — Mopsz czicza és kanári — következőleg mama vagy nénike; szabad talán reménylenem, hogy mamának leánya is, nénikének ifiabb öcsje is lesz.

'S nem csalatkozám! — Nem sokára megjelent az ablakban egy kellemes kis fej, mellyről én nyomban azon ítéletet hoztam, hogy angyali. — Nem akarom festeni szépségét, az nagyon mindennapos szokás. — Barátom! egy óránál tovább néztem reá. Elővettem fuvolyámat, 's hévvel ömlesztettem felé nyájas érzetimet. Ő figyelt; én boszankodtam, mert a' kanárik olly hatalmasan énekeltek, hogy egészen elnyomták fuvolyám gyengéd fohászit. — Én nagyot

sohajtottam, ő mosolygott; én szivemre tettem kezeimet — ő elszaladt. *(Végzet következik.)*

É L E T - T Ö R T É N E T .

Köpesényi Liszthy nemzetség. *(Végzet.)*

Köpesényi Liszthy István — a' püspöknek Lucretiától származott 2-dik fija — ifiúsága első hajnalát a' tudományok megtanulásának szentelvén, érettebb esztendei közt a' törvényben szerze jártasságot, ugy annyira, hogy az 1609-dik esztendei 70-dik törvény-czikkely tartalma szerint Osztrósiich Andrással; 1618-ik eszt. 64-ik törv. czik. szer. gróf Thurzó Imrével és Osztrósiich Istvánnal; 1622-dik eszt. 43-dik törv. czik. szerint Forgách Miklóssal; 1625-ben 51-dik törv. czik. szerint Apponyi Balázsszal a' nyolczados törvény székek egyik ítélő birájává választatott, 's mindig „Magnificus“ czimmel neveztetett. — Ezen esztendőn tul meddig élt, bizonytalan; ugy az is, hogy jutott-e más fényesebb hivatalra. — Annyit mind az által gyanítani lehet, hogy a' fentebbi esztendőn tul élete nem sokára terjedhetett, mivel illy szép tudományú, és ennyiszor köz biróságra alkalmazott férjfiú bizonyosan nagyobb fényességű állásokra is emeltetett volna. — Házasságban élt Devecseri Csorom Annával; ettől származott Örsébet leánya 1608-dik esztendőben Nagy Lüchei Dóczy Lőrinczhez ment férjhez; — ezen kívül voltak még három fiai: István, Ferencz, és János, kik közül: Köpesényi Liszthy István (II-dik) már nem a' törvény-tudományoknak tanulására, és így a' hazának használhatására fordította szorgalmát, hanem az ércz-olvasztás, keverés, és metszésre adta magát. Hajlékony levén a' roszra, 's a' haza, és királyhoz egyenlően hivséget bizonyított dicső elejinek ösvényéről eltántorulván, azoknak díszét, 's polgári életben szerzett szép hiröket azzal fényteleníté-meg, hogy nem csak az atyjáról örökségképpen reá maradt szép kincseket elpazérolta, hanem jószágait zálogba hányván, 's a' bő, és felesleges költéshez, és fény-üzéshez eleve hozzá szokván olly állapotra juta, hogy magán már egyébként segíni nem tudott, mint hogy mesterségéhez folyamodva hamis pénz-készítésre vetette fejét, melly hivtelenségi vétke kitudatván, de ön elismerésével is igazoltatván, méltó bün-

tetését a' honi törvények által kimérve Pozsonban nyerte el, melly alkalommal Köpcsénynek általa birt fele részét is elvesztette. — Hogy hitesevel Lindvai Bánfy Zsófiával voltak-e gyermekei, nem tudatik; annyi azonban bizonyos, hogy nagyobb korra egy se jöhet, mivel azokról szó se fordul elő a' történetekben. — Ennek testvére Köpcsényi Liszthy János (IV) fénytelen, és minden köz hivatalokra alkalmaztatás nélkül lépett sirjába; tanultságáról se tudatik semmi bizonyos. — Rima Széchi Széchy Katalint vevén hitesül, azzal Zólyom vármegyében helyezett Lipche várának vált urává; de azt kevés idő folytán nevezett hitese, az ő megegyezése mellett, Hadadi Vesselényi Ferenczre által vallotta. — Két fiai voltak: Tamás és János; amaz még gyermek korában sirba szállott, emez pedig Köpcsényi Liszthy János (V-dik) házassági hitét Karancs-Berényi Berényi Borbálának adta; de gyümölcstelen levén házassági frigye 1670-dik esztendőben könyörgött Leopold király előtt, hogy Köpcsénynek reá jutott fele része iránt szabadon rendelkezést tehessen; melly kérését megnyervén, ahhoz volt tör-törvényes igazait Galanthati Esterházy Pálra ruházta által. — Mikor szünet élni, bizonytalan; 1676-ik esztendőben még életben volt 's ő legutósó élt nemzetségéből.

Köpcsényi Liszthy Ferenczről (II) öregebb Liszthy Istvánnak Csorom Annával nemzett fijáról egyéb nem tudatik, hanem hogy magános életet élvén, 's Rátholthi Gyulafy Zsuzsannával lépven házassági fonatba, ugyan ezen szövetségben kereste boldogságát is. Szerelmöknek egyetlen gyümölcsét láthatták a' szerencsétlen Lászlóban. — Gyulafy Zsuzsanna túl élvén fija szerencsétlenségét Lászlófy Györgyöt, hogy a' Liszthy nemzetségnek neve kine haljon, fijavá fogadta felséges engedelemmel. — Vég-intézetében pozsoni házat ennek, Vesselényi Pálnak pedig Erdélyben volt minden javait örökösen hagyta, ugy azonban, hogy ezen utóbbi tartozzék 3000 ftot a' szilágyi, csik-somlyói, fehérvári, és monostori egyházak helyre állításukra fordítani. De ezen fogadott Liszthy is elfelejtkezve hazafi kötelességeiről nagyobb vétekbe esvén befogadtatott, és 1679-dik esztendőben fogságban végezte életét.

Köpcsenyi Liszthy László második Ferencznek Gyulay Zsuzsannától származott szerencsétlen fija még anyja életében, előbb mintsem ez Lászlófyt fíjának fogadta, az atyai szép ösvényről eltántorulva, nem csak ennek fényét homályosító gyalázatot aratott magának, hanem nemzetsége diszét, és nevét is, magával ragadta a' sirba. — Midőn ellene az ország különféle lakosai által az 1659-ik esztendőben öszvegyült ország-rendei eleibe a' legnagyobb és példás fenytést érdemlő panaszok adattak, azon országos gyülekezet a' 112-dik törvény-cikkelyben a' királyi ügyész kérésére Hadadi Vesselényi Ferenczet az ország nádorát olly végre küldé-ki, hogy az ellene, és Balassa Ferencz ellen feladott vádakát megvizsgálván, mennyire vétkesek lennének, törvénybe idézván, 's őket a' királyi tábla birájinak öszvehívása mellett megítélvén másoknak például, és a' rosztól vissza rettentésre érdem szerint büntetné, ártatlanságuk kivilágosodása esetében pedig szabadon bocsájtaná. — Bűnösnek találtatván László Bécsben fejtétellel bűnhődött. — 1662-dik esztendőben azonban az országgyűlési iratoknak 53-dik száma alatt fájdalmasan panaszkodtak fejedelmök előtt az ország rendei, hogy Liszthy Bécsben fogattatván, és itéltetvén, szinte ott is büntettetett-meg, sőt annak javai özvegységben élő édes anyjának Gyulafy Zsuzsannának sérelmével a' királyi ügyész által elfoglaltattak, 's minthogy idegen birák reá nézve a' hivtelenség vétkét el se határozhatták, az iránt könyörögtek, hogy Köpcseny és a' többi javak Liszthy Jánosnak vissza adattassanak, Gyulafy Zsuzsannának azok iránti követeléseit pedig a' nádor által megvizsgáltassanak.

Illyképpen halt-ki a' Liszthy nemzetség, melly te-
kintetet, javakat, sőt I-ső János püspök alatt szabad
zászlós méltóságot is nyert; de végső reményét pallos te-
mette-el.

Miskoltzy István.

J E L E S M O N D Á S.

Megelégedés boldogsága.

Azt, kit keskeny körbe igéz csillagzata, 's békkel

Várva jövődjét megleégszik, mit neki sorsa

Nyujtott: boldogság 's nyugalom sugára köríti.

Bárány Ágoston; közli L. Amália.

Lélek. A' nyugodt lélek a' lankadt testet is ébreszti: a'
nyugtalan ellenben a' legerősebbet is időnek előtte felemészti.

Faludi.

A z első szerelem bár mi czéltalan, mindenütt életet 's reményt talál. Kisfaludy Kár. közli S. Karolina.

Aphorismák Erdélyből. A' fő jóság bölcsesége háladatosságot és szeretetet öntött a' gyermeki szívbe; azért is mosolyog már a' csecsemő olly szépen és kedvesen anyja szemeibe. Milly édes jutalom a' szülőkre nézve a' legjobb 's leghivebb barátokat birni e' világon a' jó gyermekekben!

Ne vágyj nagy szerencse és szép nő után; mert haragjában mérhetné mind ezeket sorsodra az ég!

Kivánatos lenne, hogy mindenki készítne magának egy felséges sirirást, mellyet egész életében megérdemleni törekednék.

iffj. Thoroczkay László.

K Ö L T É S Z E T.

Szerelmem csillaga.

Letűnt a' nap, csendre viszi	Szerelmemnek szép csillaga
Ligetem virágait,	Uszik ott a' patakban;
Búsan nézem itt a' csermely	Haj! de ő olly messze tőlem,
Kétes fényű habjait:	Alattam csak képe van.
Gyöngymélyében egy imádott	Bár a' tavasz lengé szárnyán
Kép lebeg, melly engemet	Hozzád repülhetnék én,
Boldogító szűz csókjával	Bár a' bimbók kegyillatja
Szebb honba visszavezet.	Hozzád vinne kedves fény!

De ha messze vagy is tőlem,

Közelről nem nézhetlek;

Reményem te, édes csillag!

Távolban is szeretlek.

Frankenburg Adolf Somogyváról.

K Ü L Ö N F É L E.

Drágaság Amerikában. A' brasíliai tartományban Minasban ismét azon eset adta elő magát, melly Amerika népesítése alkalmával előszer is megtörtént; t. i. a' gabona-termesztés elmulasztatott, míg arany és gyémánt után áskálódtak, és így egyik nyolcz hónapi szárazság következésében szörnyű drágaság tört-ki. Egy zsák kukoricza 24 milreisbe (mintegy 48 ft.), egy zsák bab 20 milreisbe (mintegy 41 forintba) kerül. Az angoly társaság Congossoba gabonát hozatott, mellyet Rio-Janeiroban letéve birt, az éhezők számára; de azt Villa Ricca-ban az éhező lakosok erőszakosan letartóztaták, noha becsületesen lefizették az árát; 's az angoly társaság nem meré fegyverrel vissza venni ezen elfoglalt gabonát nagyobb szerencsetlenség kikerülése végett.

Expeditio Afrika közép-pontjára. A' jó reményesség fokától érkezett 's egész martzius 2-ikáig terjedő hírek említik, hogy azon expeditio, melly Afrika középpontját akarja kutatni 's megvizsgálni, dr. Smith vezérlete alatt haladék nélkül el fog indulni. Nagy hasznokat remélnek ezen expeditio következésében a' beföldiek és colonisták közti kereskedésre nézve.

Nevezetes ikerek. Bordeauxban nem régiben egy asszony-ság lebetegedvén ikereket szült, kik közül az egyik gyermek fehér (europai) a' másik fekete (afrikai) bőrrrel van a' természettől felruházva.

Állatok kiirtása. Bizonyos állatoknak mind inkábbbi fogyását, melyekről első világosságot a' geologia fejtett-ki, leginkább az emberek befolyásának lehet tulajdonítani. A' bunda-kereskedés erről legnagyobb bizonyítást ad. Szüntelen tartó ellenségeskedéssel üzettek azon állatok, melyeknek bőreiket bundára vagy egyébre használhatták az emberek. Legott Dél-georgiának Cook kapitány által tett felfedezése után (1771) elkezdett a' kereskedés Amerikából tengeri kutya-bőrökkel Chinába, hol iszonyú drága áron eladattak. Egy millio kétszáz ezer darab bőr vitetett-ki csak egyedül innét azon időtől fogva; 's ugyan annyi Desolation szigetéből. A' tengeri kutyák száma, melyek 1821. és 1822-ben déli Seht-land szigetein megölettek, 320.000-re megyen. Ezen állatfaj már most e' vidékből is végképpen ki vagyon irtva. Bizonyossággal felvehetni, hogy a' bunda-kereskedés szinte meg fog szünni. Ugyan is előre lépett geographiai ismeretink szerint tudjuk, hogy már semmi felfedezendő nevezetes földek nincsenek. Északamerikában az állatok szemlátomást fogynak, részint a' szüntelen vadászás miatt, részint mivel erdők és folyók, melyek ezelőtt az állatok tanyáji voltak, az ember használatára fordítottak. Az állatok onnét mint az emberek a' civilisatio hullámitól elsodortatnak.

Hindu-tolvajok ügyessége. Ha az ember a' következő tolvaj-csint olvasta, alig kételkedhetik tovább azon jelenés igazságán Don Quixotte-ban, midőn Sancho szamarát lábai alól ellopják. Egy utazó, ki eddigelé még csak az europai tolvajok csinait ismerte, nem fogja hinni, hogy neki teste alól kilophasák a' lepedőt, mellyen fekszik; 's még is ez egy Hindu-tolvajnak csak gyermek-játék. Egészen meztelen, mint valamely gyík, besúszi ő a' szobába, leül az ágy lábaihoz, 's várja az alkalmat tervének kivitelére. Ha már gondolja, hogy az utazó mélyen elaludt, meghuzza a' lepedőt, 's az ágy alá buvik. Az álmából felébresztett semmit se lát, se nem hall, ásitozik, másik oldalára fordul, 's elalszik. A' tolvaj még kétszer, háromszor megteszi mesteriségét, 's így a' lepedő birtokába jut, mellybe magát beburkolva odább áll.

Tagrejtvény.

1) A' kis gyermek ujjmutatva
Kettőzteni elsőmet,
Austriának pórlakosa
Nem-nek mondja végsőmet
Leányé az egész szó,
Ki ha nagy nem is; de jó!	2) Ennek felét találhatod
Fán és omladékokon,
A' másik felét láthatod
Dolgozni uj házakon.
Az egész gyász hely, hol sok vért
Ontottak ősink a' honért.
Somogyvárról F. A.	Er. C-i J-f. Temesből.

Előbbi rejtvény: Lélek ismeret.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.